

REPUBLIKA SLOVENIJA
RAČUNSKO SODIŠČE

ZBIRNO POROČILO

Ravnanje s stvarnim premoženjem v muzejih v letu 2020

2022

11 TRAJNOSTNA MESTA
IN SKUPNOSTI

CILJI
TRAJNOSTNEGA
RAZVOJA

POSLANSTVO

Računsko sodišče pravočasno in objektivno obvešča javnosti o pomembnih razkritjih poslovanja državnih organov in drugih uporabnikov javnih sredstev ter svetuje, kako naj državni organi in drugi uporabniki javnih sredstev izboljšajo svoje poslovanje.

REPUBLIKA SLOVENIJA
RAČUNSKO SODIŠČE

ZBIRNO POROČILO

**Ravnanje s stvarnim premoženjem v muzejih
v letu 2020**

Številka: 322-7/2022/2

Ljubljana, 17. novembra 2022

Kazalo

1. Uvod	5
2. Ugotovitve	6
2.1 Ravnanje s stvarnim premoženjem	7
2.2 Evidentiranje osnovnih sredstev v poslovnih knjigah muzejev	8
2.3 Evidentiranje muzejskega gradiva	10
3. Zaključek	17

1. Uvod

Računsko sodišče je izvedlo prečno revizijo ravnanja s stvarnim premoženjem v letu 2020 v 4 državnih muzejih, in sicer v Muzeju za arhitekturo in oblikovanje, Muzeju krščanstva na Slovenskem, Narodnem muzeju Slovenije in Tehniškem muzeju Slovenije. Revizija je bila izvedena, da bi preverili, ali so muzeji v letu 2020 s stvarnim premoženjem ravnali v skladu z relevantnimi predpisi.

Že v preteklih revizijah javnih zavodov s področja kulture je računsko sodišče zaznalo nepravilnosti na področju ravnanja s stvarnim premoženjem, na primer: evidence osnovnih sredstev niso odražale dejanskega stanja, nepremičnine niso bile v celoti izkazane oziroma niso bile usklajene z zemljiškoknjižnim stanjem, sredstva, prenesena v upravljanje, niso bila usklajena z ustanoviteljem, inventurni popisi niso bili izvedeni, nad upravljanjem s premoženjem ni bilo ustreznega nadzora, nabave osnovnih sredstev in investicijsko vzdrževanje ter evidentiranje zbirk se ni izvajalo v skladu z načrtom. Namen prečne revizije je bil zato ugotoviti in oceniti stanje na področju ravnanja s stvarnim premoženjem v revidiranih muzejih v letu 2020.

Podrobnejše ugotovitve posameznih revizij so razvidne iz revizijskih poročil¹. V zbirnem poročilu so predstavljene ključne ugotovitve, ki izhajajo iz opravljenih revizij.

¹ *Pravilnost ravnanja s stvarnim premoženjem Muzeja za arhitekturo in oblikovanje, št. 322-1/2021/30, z dne 17. 11. 2022, Pravilnost ravnanja s stvarnim premoženjem Muzeja krščanstva na Slovenskem, št. 322-2/2021/25 z dne 17. 11. 2022, Pravilnost ravnanja s stvarnim premoženjem Narodnega muzeja Slovenije, št. 322-3/2021/28 z dne 17. 11. 2022, Pravilnost ravnanja s stvarnim premoženjem Tehniškega muzeja Slovenije, št. 322-4/2021/26, z dne 17. 11. 2022.*

2. Ugotovitve

Kulturna dediščina je pomembna vrednota, njeno hranjenje pa nujno za narodov obstoj. Temelji za njeno trajno zaščito so postavljeni v Zakonu o varstvu kulturne dediščine² (v nadaljevanju: ZVKD-1), ki določa, da se dediščina deli na materialno, ki jo sestavljata premična (premičnine ali zbirke premičnin z vrednotami dediščine) in nepremična dediščina (nepremičnine ali njihovi deli z vrednotami dediščine, vpisani v registre dediščine), ter živo dediščino.

Vsi 4 revidirani muzeji so državni muzeji, kar pomeni, da vsi opravljajo naloge varstva dediščine, ki je državnega pomena, kljub temu pa se med seboj precej razlikujejo. Najmanjši med njimi je Muzej krščanstva na Slovenskem, ki je v letu 2020 imel 338.096 EUR prihodkov in 6 zaposlenih ter 618.692 EUR neodpisane vrednosti stvarnega premoženja po stanju na dan 31. 12. 2020, ki se skoraj v celoti (v znesku 564.057 EUR) nanaša na vrednost muzejskih predmetov. Največji je Narodni muzej Slovenije s 3.433.118 EUR prihodkov in 73 zaposlenimi ter neodpisano vrednostjo stvarnega premoženja 25.307.641 EUR, od tega je vrednost muzejskih predmetov, knjig in arhivskega gradiva znašala 10.372.249 EUR. Muzej za arhitekturo in oblikovanje je imel 2.163.833 EUR prihodkov in 24 zaposlenih ter 5.548.097 EUR neodpisane vrednosti stvarnega premoženja, od tega 397.647 EUR muzejskih predmetov. Tehniški muzej Slovenije pa je imel 1.572.534 EUR prihodkov in 33 zaposlenih ter 6.047.738 EUR neodpisane vrednosti stvarnega premoženja, od tega 3.722.712 EUR muzejskih predmetov. Razlike med revidiranimi muzeji so razvidne tudi iz podatkov, ki jih navajajo v poročilih o izvedbi programa dela muzeja, ki se nanaša na evidentiranje, dokumentiranje ter digitalizacijo zbirk kulturnih vsebin in je del poslovnega poročila posameznega muzeja za leto 2020. Primerjavo med obsegom dela revidiranih muzejev prikazuje Tabela 1.

Tabela 1 Obseg dela revidiranih muzejev, stanje na dan 31. 12. 2020

	Narodni muzej Slovenije	Tehniški muzej Slovenije	Muzej za arhitekturo in oblikovanje	Muzej krščanstva na Slovenskem
Število inventariziranih predmetov v muzeju	286.058 (od tega 1.279 na novo v letu 2020)	7.634 (od tega 889 na novo v letu 2020)	39.713 (od tega 850 na novo v letu 2020)	11.827 (od tega 303 na novo v letu 2020)
Število digitaliziranih objav na spletni strani muzeja	1.212 (od tega 196 na novo v letu 2020)	1.197 (od tega 191 na novo v letu 2020)	16 (v letu 2020 ni bilo novih objav)	298 (od tega 66 na novo v letu 2020)
Število konserviranih muzejskih predmetov iz lastne zbirke	1.803	1.102	121	31
Število restavriranih muzejskih predmetov iz lastne zbirke	640	44	15	1
Število konserviranih in restavriranih muzejskih predmetov za druge naročnike (in v drugih delavnicah)	3 (in 218 v drugih delavnicah)	10 (in 9 v drugih delavnicah)	3 (in 1 v drugih delavnicah)	13

Vir: letna poročila muzejev za leto 2020.

² Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16 in 21/18 – ZNOrg.

2.1 Ravnanje s stvarnim premoženjem

Ravnanje s stvarnim premoženjem³ države in občin, kot tudi evidence nepremičnega premoženja države in občin, ureja Zakon o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti⁴ (v nadaljevanju: ZSPDSLS-1) ter na njegovi podlagi sprejeta Uredba o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti⁵. Ravnanje s stvarnim premoženjem tako obsega pridobivanje, razpolaganje, upravljanje in najemanje tega premoženja. *Pridobivanje* stvarnega premoženja pomeni vsak prenos lastninske pravice na določenem stvarnem premoženju na državo, samoupravno lokalno skupnost ali drugo osebo javnega prava. *Razpolaganje* s stvarnim premoženjem pomeni vsak prenos lastninske pravice na drugo fizično ali pravno osebo. Vse stroške, ki nastanejo v zvezi s pripravo posamičnega programa ravnanja s stvarnim premoženjem, krije upravljavec stvarnega premoženja, ki je odgovoren za izvedbo pravilnega in zakonitega postopka razpolaganja s stvarnim premoženjem. *Upravljanje* s stvarnim premoženjem obsega skrb za pravno urejenost (zemljiškoknjižno stanje, vpis nepremičnine v kataster in centralno evidenco nepremičnega premoženja, zavarovanje stvarnega premoženja), skrb za dejansko urejenost in investicijsko vzdrževanje, oddajo v najem, dajanje v brezplačno uporabo in obremenjevanje s stvarnimi pravicami.

Nepremičnine in oprema, ki so v lasti države ali lokalne skupnosti in so namenjene kulturi, so v skladu s 70. členom Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo⁶ (v nadaljevanju: ZUJIK) javna infrastruktura na področju kulture. Nepremičnina, namenjena kulturi, se zaznamuje v zemljiški knjigi kot javna kulturna infrastruktura na predlog Ministrstva za kulturo. Ministrstvo za kulturo vodi evidenco nepremičnin, ki sestavljajo javno kulturno infrastrukturo na podlagi sklepov o javni kulturni infrastrukturi, ki jih predložijo po uradni dolžnosti organi⁷, pristojni za njihov sprejem. Z aktom o ustanovitvi javnega zavoda na področju kulture⁸ pa se določijo nepremičnine in oprema, ki se dajo kot del javne kulturne infrastrukture v upravljanje javnemu zavodu za izvajanje dejavnosti, za katero je ustanovljen. Za opravljanje svoje dejavnosti so 3 revidirani muzeji od ustanovitelja v upravljanje prejeli nepremičnine (zgradbe in zemljišča), 1 muzej pa svojo dejavnost opravlja v najetih prostorih. Največ nepremičnin je v upravljanju Narodnega muzeja Slovenije, kjer je neodpisana vrednost znašala 14.507.651 EUR, sledi Muzej za arhitekturo in oblikovanje s 5.048.019 EUR in Tehniški muzej Slovenije z 2.239.185 EUR neodpisane vrednosti nepremičnega premoženja, izkazanega v poslovnih knjigah na dan 31. 12. 2020.

Ugotovili smo, da muzeji spremljajo in evidentirajo spremembe na zemljiškoknjižnem področju, predvsem tiste, ki so posledica ukinjanja in združevanja parcel ter drugih sprememb dejanskega stanja na zemljiškoknjižnem področju. Pri Tehniškem muzeju Slovenije in Narodnem muzeju Slovenije smo sicer ugotovili, da največ sprememb in dopolnitev zahtevata sklepa o ustanovitvi posameznega muzeja, in sicer pri obeh v smislu posodobitve 24. člena, ki vsebuje seznam nepremičnin v upravljanju posameznega muzeja, ter zaznamek javne kulturne infrastrukture

³ Stvarno premoženje so nepremičnine in premičnine.

⁴ Uradni list RS, št. 11/18 in 79/18.

⁵ Uradni list RS, št. 31/18.

⁶ Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16, 61/17 in 21/18 – ZNOrg.

⁷ To je v skladu z drugim odstavkom 70. člena ZUJIK vlada na predlog ministrstva, pristojnega za kulturo.

⁸ Po 28. členu ZUJIK se za javne zavode na področju kulture uporabljajo predpisi o javnih zavodih, razen če ZUJIK določa drugače.

v zemljiški knjigi pri posameznih parcelah, kar pa je v pristojnosti ustanovitelja. Poleg tega je Tehniški muzej Slovenije v 2 primerih v zemljiški knjigi vpisan kot lastnik, čeprav ima lahko sredstva le v upravljanju, kot lastnica pa bi morala biti vpisana Republika Slovenija. Tehniški muzej Slovenije torej ni ravnal v skladu z 58. in 59. členom ZSPDSLS-1, ker ni poskrbel za vpis dejanskega lastnika in upravljavca nepremičnega premoženja v zemljiško knjigo, enako tudi Muzej za arhitekturo in oblikovanje, ki kot upravljavec nepremičnega premoženja ni poskrbel za ustanovitev in vpis služnosti v zemljiško knjigo in za sklenitev pisnega dogovora glede uporabe prostorov oziroma za ureditev etažne lastnine.

V 3 revidiranih muzejih smo zaznali tudi ne dovolj skrbno ravnanje pri upravljanju z nepremičninami. Tako je Muzej za arhitekturo in oblikovanje oddal prostore v brezplačno uporabo, čeprav pogoji iz 68. člena ZSPDSLS-1 niso bili izpolnjeni. Poleg tega je najemniku v letu 2020 zaračunaval najemnino v nižjem znesku, kot izhaja iz določil v pogodbi o najemu, najemniku pa tudi ni izstavljal mesečnih računov za obratovalne stroške. Tehniški muzej Slovenije je oddajal stanovanji 2 fizičnima osebama, pri čemer je v enem primeru najemna pogodba, sklenjena za določen čas, potekla in bi se moral najemnik, ki je plačeval najemnino v znesku 21,16 EUR mesečno, že v letu 2013 izseliti. V drugem primeru oddaje stanovanja pa muzej ni uskladił višine neprofitne najemnine s predpisi, zato je najemniku v letu 2020 zaračunal za najmanj 2.340 EUR manj, kot bi znašala neprofitna najemnina za stanovanje enake površine. Muzej krščanstva na Slovenskem pa je v letu 2020 oddajal prostore, ne da bi s ceno občasnega najema soglašal tudi sveta muzeja.

2.2 Evidentiranje osnovnih sredstev v poslovnih knjigah muzejev

Stvarno premoženje muzeja predstavljajo zemljišča, zgradbe, oprema in druga opredmetena osnovna sredstva. V skladu s petim odstavkom 7. člena Zakona o računovodstvu⁹ (v nadaljevanju: ZR) mora muzej obvezno voditi knjigo opredmetenih osnovnih sredstev, to je register osnovnih sredstev. Register osnovnih sredstev je obvezna računovodska analitična evidenca, ki med drugim vključuje tudi nepremičnine oziroma poslovne prostore.

Tako kot ostale pravne osebe, ki uporabljajo ZR, tudi muzeji na podlagi 36. člena ZR ob koncu leta obvezno usklajujejo stanje sredstev in obveznosti do virov sredstev z dejanskim stanjem, ugotovljenim s popisom. Izjema v skladu z 38. členom ZR velja za popis knjig, filmov, fotografij, arhivskega gradiva, kulturnih spomenikov, predmetov muzejske vrednosti, likovnih umetnin in predmetov, ki so posebej zaščiteni kot naravne in druge znamenitosti. Popis se v teh primerih lahko opravi v daljših obdobjih, vendar obdobje med zaporednima popisoma ne sme biti daljše od 5 let. Načela popisa, pravila za izvedbo in posebnosti popisa v muzeju navadno urejata pravilnik o računovodstvu ter pravilnik o popisu sredstev in obveznosti do virov sredstev posameznega muzeja.

⁹ Uradni list RS, št. 23/99, 30/02 – ZJF-C in 114/06 – ZUE.

Glede popisovanja osnovnih sredstev med revidiranimi muzeji ni bilo pomembnih razlik: zaključimo lahko, da popise osnovnih sredstev izvajajo v skladu z relevantnimi predpisi, pri vseh pa smo ugotovili nekatere pomanjkljivosti glede popisa muzejskega in knjižničnega gradiva:

- Muzej za arhitekturo in oblikovanje popisa muzejskega gradiva do leta 2020 še ni opravil, niti ga ni opravil v letu 2020. Popis knjig je bil v muzeju nazadnje izveden v letih 2016 in 2017, takrat je bilo popisanih 10.383 knjižnih enot. Naslednji popis knjig je muzej načrtoval za leto 2022.
- Muzej krščanstva na Slovenskem je na dan 31. 12. 2020 v poslovnih knjigah kot drobn inventar izkazoval knjige, nabavljene pred letom 2011. Muzej popisa navedenega knjižnega gradiva do leta 2020 še ni opravil, niti ga ni opravil v letu 2020. Je pa popisna komisija v okviru opravljenega popisa osnovnih sredstev in drobnega inventarja za leto 2020 popisala tudi v letu 2020 pridobljene muzejske predmete. Popis muzejskih predmetov je muzej sicer opravil za leto 2018, naslednji je načrtovan za leto 2023.
- V Narodnem muzeju Slovenije je popisna komisija opravila popis osnovnih sredstev na dan 31. 12. 2020. Iz dokumentacije je razvidno, da so bila predmet popisa vsa osnovna sredstva, razen knjig in muzejskega gradiva. Muzej popisa knjižničnega gradiva še ni izvedel. Popis večine (77 %) muzejskega gradiva je bil opravljen v letih od 2017 do 2020. Po navedbah muzeja še vedno potekata popisa 2 arheoloških zbirk, ki bosta predvidoma zaključena v letu 2022. Muzej popisa grafične zbirke, ki predstavlja 16 % muzejskega gradiva, še ni opravil.
- Tudi Tehniški muzej Slovenije popisa muzejskega in knjižničnega gradiva do leta 2020 še ni opravil, niti ga ni opravil v letu 2020.

Muzeji na podlagi 2. člena ZR vodijo poslovne knjige ter izdelujejo poročila v skladu z določbami tega zakona in drugimi predpisi, kodeksom računovodskih načel ter slovenskimi računovodskimi standardi. Na podlagi prvega in drugega odstavka 7. člena ZR pravne osebe vodijo temeljne knjige (dnevnik in glavna knjiga) in pomožne knjige, ki so analitične evidence, in druge pomožne knjige, ki dopolnjujejo konte glavne knjige. Vodenje temeljnih knjig je obvezno, vodenje pomožnih knjig pa samo, če verodostojni podatki niso zagotovljeni drugače, ne glede na navedeno pa se obvezno vodijo blagajniški dnevnik, knjiga opredmetenih osnovnih sredstev ter knjiga terjatev do kupcev in obveznosti do dobaviteljev. Podlaga za pripravo računovodskih izkazov so temeljne in pomožne knjige, ki jih ZR določa v 7. členu.

Muzej krščanstva na Slovenskem in Narodni muzej Slovenije sta imela na dan 31. 12. 2020 usklajeno glavno knjigo in knjigo opredmetenih osnovnih sredstev oziroma register osnovnih sredstev. Pri preostalih 2 muzejih pa smo med glavno knjigo in registrom osnovnih sredstev ugotavljali neskladnosti oziroma neusklajenosti, iz česar izhaja, da muzeja nista najmanj enkrat letno uskladila podatkov v glavni knjigi in pomožnih poslovnih knjigah, kot sta to sicer določala njuna interna akta. Pri Muzeju za arhitekturo in oblikovanje so se razlike med glavno knjigo in registrom osnovnih sredstev nanašale na nabavno vrednost opreme, ki je bila v registru osnovnih sredstev izkazana v višjem znesku kot v glavni knjigi, ter nabavno vrednost drugih opredmetenih osnovnih sredstev – muzejskih predmetov, ki je bila v registru osnovnih sredstev izkazana v nižjem znesku kot v glavni knjigi. Pri Tehniškem muzeju Slovenije so se razlike med glavno knjigo in registrom osnovnih sredstev nanašale na nabavno vrednost nepremičnin, ki so bile v registru osnovnih sredstev izkazane v nižjem znesku kot v glavni knjigi, nabavno vrednost opreme, ki je bila v registru osnovnih sredstev izkazana v nižjem znesku kot v glavni knjigi, in s tem povezan popravek vrednosti opreme, ki je bil v registru osnovnih sredstev izkazan v nižji vrednosti kot v glavni knjigi ter na nabavno vrednost drugih opredmetenih osnovnih sredstev, ki je bila v registru osnovnih sredstev izkazana v višjem

znesku kot v glavni knjigi. Problem, ki smo ga prav tako zaznali pri izvajanju prečne revizije, je tudi neizkazovanje muzejskih predmetov, za katere ne obstaja dokumentacija o pridobitvi, v knjigovodskih evidencah.

2.3 Evidentiranje muzejskega gradiva

V skladu z 2. členom Pravilnika o vodenju inventarne knjige premične kulturne dediščine¹⁰ (v nadaljevanju: pravilnik o vodenju inventarne knjige) so inventarne knjige uradna, temeljna, trajna in obvezujoča evidenca za vsako zbirko premične kulturne dediščine v Republiki Sloveniji, iz katere je razviden celoten fond z osnovnimi podatki premične kulturne dediščine. Pravilnik o vodenju inventarne knjige v 4. točki 6. člena določa, da med obvezne sestavine inventarne knjige sodi tudi vrednost posameznega predmeta muzejske vrednosti, vendar pa vrednosti kot take ne opredeljuje, niti glede načina določitve niti glede pomena oziroma namena uporabe. Edine usmeritve o določanju vrednosti muzejskih predmetov je v predpisih mogoče najti v Pravilniku o seznamih zvrsti dediščine in varstvenih usmeritvah¹¹, ki določa seznam zvrsti kulturne dediščine in njihove varstvene usmeritve za potrebe klasifikacije nepremične, premične in žive dediščine pri njenem identificiranju, dokumentiranju, registraciji, inventarizaciji, razglašanju za spomenik in drugih postopkih varstva dediščine, in sicer v drugem odstavku 10. člena, ki določa, da se vrednost predmeta določi na podlagi izstavljenega računa, dejanske odkupne ali prodajne vrednosti ter strokovne ali sodne cenitve. Vendar gre v tem primeru le za določitev mejnih vrednosti, ki jih morajo dosegati ali presegati predmeti premične dediščine, ki so predmet nadzora nad trgovanjem in drugimi posli. V reviziji smo ugotovili, da se praksa vrednotenja muzejskih predmetov med muzeji precej razlikuje.

Muzej krščanstva na Slovenskem muzejsko gradivo s področja sakralne dediščine hrani v zbirki, ki je po podatkih inventarne knjige¹² na dan 31. 12. 2020 obsegala 11.827 muzejskih predmetov. Muzej in njegov predhodnik Slovenski verski muzej sta evidenco vzpostavila na podlagi računov, pogodb o odkupu ter darilnih pogodb. V skladu z zbiralno politiko muzeja¹³ so predmeti nacionalne vrednosti v matični zbirki sakralne premične dediščine razvrščeni glede na tematiko v 11 zbirkah, dokument pa poleg glavnih ciljev zbiralne politike med drugim opredeljuje tudi vloge in odgovornost zaposlenih glede posamezne zbirke, postopek pridobivanja ter postopek vključitve in izločitve predmetov iz stalne zbirke. Direktorica je 5. 11. 2012 sprejela tudi Pravilnik o vrednotenju muzejskih predmetov v Muzeju krščanstva na Slovenskem, ki podaja nekatere usmeritve glede vrednotenja predmetov, na primer: za odkupljene predmete velja, da je vrednost enaka ceni, ki jo je muzej plačal za ta predmet; pri predmetih neprecenljive zgodovinske vrednosti naj bi se vrednost ocenjevala glede na pomembnost s stališča slovenske kulture, nezamenljivosti, redkosti in ohranjenosti; o določitvi vrednosti predmeta nad 50.000 EUR mora presoјati strokovna komisija na podlagi kustosove pisne utemeljitve ocenjene vrednosti. Predmetom, ki niso spomeniki in jih muzej ne inventarizira, ne določi vrednosti, jih pa vpiše v akcisijsko knjigo. Te predmete se lahko inventarizira pozneje, če se izkaže, da imajo lastnost dediščine, takrat se jim tudi določi vrednost. Pri zbirkah muzejskega gradiva se

¹⁰ Uradni list RS, št. 122/04 in 16/08 – ZVKD-1.

¹¹ Uradni list RS, št. 102/10.

¹² Muzej inventarno knjigo od leta 2007 vodi elektronsko v programu Galis.

¹³ Opredeljena je v dokumentu Zbiralna politika Muzeja krščanstva na Slovenskem, ki je brez datuma, pripravila ga je direktorica muzeja, potrdil pa svet muzeja 5. 10. 2009 in ponovno 17. 1. 2019.

lahko uporabi cena ali vrednost zbirke, če so vsi predmeti v njej inventarizirani pod eno inventarno številko, sicer se ovrednoti vsak predmet iz zbirke posebej. Skupna vrednost vseh predmetov se mora ujemati s ceno ali vrednostjo zbirke. Muzej je na dan 31. 12. 2020 v poslovnih knjigah izkazoval muzejske predmete v vrednosti 564.057 EUR, v enaki vrednosti je muzejske predmete izkazoval tudi v inventarni knjigi.

Muzeju za arhitekturo in oblikovanje program, v katerem vodi inventarno knjigo¹⁴, omogoča izkazovanje 3 vrednosti muzejskega gradiva, in sicer; muzejske, računovodske in tržne vrednosti. V primeru odkupa gradiva se v inventarni knjigi izkazuje tržna vrednost, ki se upošteva tudi kot računovodska vrednost v poslovnih knjigah muzeja in jo predstavlja odkupna vrednost muzejskega predmeta. V primeru z donacijo pridobljenega predmeta, kjer je v darilni pogodbi že določena ocenjena vrednost, se v inventarni knjigi ta vrednost upošteva kot muzejska vrednost, ki predstavlja tudi računovodsko vrednost v poslovnih knjigah muzeja. V primeru, da v darilni pogodbi vrednost podarjenih predmetov ni določena, muzejsko vrednost oceni pristojni kustos. Ne glede na navedeno pa neposredne povezave med računovodsko vrednostjo muzejskih predmetov iz inventarne knjige ter računovodsko vrednostjo v poslovnih knjigah muzeja ni, niti takšna zahteva ne izhaja iz relevantnih predpisov. Tudi pri pregledu in analizi posameznih postavk inventarne knjige in primerjavi s poslovnimi knjigami muzeja smo ugotovili, da tržna vrednost muzejskih predmetov v inventarni knjigi ni enaka računovodski vrednosti v poslovnih knjigah muzeja in da neposredne povezave med inventarno knjigo in poslovnimi knjigami muzeja glede vrednotenja muzejskih predmetov ni. Muzej je v inventarni knjigi, ki je na dan 31. 12. 2020 obsegala 40.669 dokumentiranih enot, izkazoval muzejsko vrednost teh enot v skupnem znesku 1.915.802 EUR, računovodsko vrednost v znesku 34.154 EUR ter tržno vrednost v znesku 13.501 EUR. Za 6.605 v inventarni knjigi dokumentiranih enot muzejskega gradiva muzej na dan 31. 12. 2020 ni izkazoval nobene vrednosti. V glavni knjigi je bilo muzejsko gradivo na dan 31. 12. 2020 izkazano v vrednosti 397.647 EUR.

Narodni muzej Slovenije ima muzejsko gradivo ločeno na 4 zbirke, vsako od njih vodi v posebni elektronski inventarni knjigi, ki je prilagojena posebnostim zbirke¹⁵. Muzejsko gradivo je ob koncu leta 2020 obsegalo 286.058 inventariziranih muzejskih predmetov. V skladu z zbiralno politiko v zbirke muzeja sodijo premični spomeniki državnega pomena, ki so proizvod slovenskega znanja in ustvarjalnosti, ki so nastali ali bili v uporabi na območju Republike Slovenije, vključno s slovenskim etničnim ozemljem v sosednjih državah in diasporo, ki so s kulturnozgodovinskega stališča pomembni za Slovenijo in slovenski narod ali so opredeljeni kot svetovna kulturna dediščina. Muzej je evidenco o odkupih vzpostavil na podlagi računov in pogodb, evidenco podarjenega muzejskega gradiva na podlagi darilnih pogodb, del arheološke zbirke pa je pridobil tudi z arheološkimi izkopi in ob gradbenih delih. Leta 2011 je bil pripravljen dokument Navodilo o vrednotenju muzejskih predmetov Narodnega muzeja Slovenije in strategija odprave zaostankov inventariziranja, ki sicer ni bil nikoli formalno sprejet, vendar pa je predstavljal določene usmeritve glede vrednotenja muzejskega gradiva. Navodilo deli predmete v 3 skupine, in sicer: odkupljene predmete, druge predmete, ki so pridobljeni na druge načine, na primer z arheološkimi izkopavanji ali kot dar, ter predmete neprecenljive zgodovinske vrednosti. Za vsako skupino predmetov so podane osnovne

¹⁴ Muzej inventarno knjigo vodi v programu Kronos.

¹⁵ Podatke o arheološki zbirki vodi v programu Situla, ki ga je leta 1990 razvil muzej s pomočjo zunanjih strokovnjakov, podatke o zbirki za zgodovino in uporabno umetnost v programu Galis, podatke o numizmatični zbirki v programu Numiz, podatke o umetnostni zbirki pa v programu Matrica, ki ga je muzej razvil leta 2007.

smernice glede vrednotenja: cena ob nakupu za odkupljene predmete; ocena ob upoštevanju določenih kriterijev za druge predmete. Posebnosti pri predmetih neprecenljive zgodovinske vrednosti so povezane zlasti z nezamenljivostjo, redkostjo in ohranjenostjo; pri določitvi vrednosti nad 50.000 EUR mora kustos priložiti pisno utemeljitev, o upravičenosti ocene presodi komisija. Navodilo predvideva tudi redno letno usklajevanje vrednosti muzealij z računovodstvom ter ločene računovodske evidence po posameznih oddelkih. Glede predmetov, ki niso razglašeni za kulturni spomenik in zato tudi niso inventarizirani, navodilo določa, da se ne vrednotijo, se pa vpisujejo v akcisijsko knjigo. Tem predmetom se vrednost določi naknadno, ob inventarizaciji, če se izkaže, da imajo lastnost dediščine. Muzejsko gradivo se v skladu z usmeritvami iz navodila vrednoti glede na starost in redkost predmetov, predvsem pa glede na njihovo izvirno, univerzalno, zgodovinsko in tudi umetniško vrednost. Kriteriji vrednotenja se glede na posebnosti zbirk razlikujejo, in sicer se muzejskim predmetom *arheološke zbirke* vrednosti določajo predvsem glede na pomembnost posameznega predmeta za arheološko znanost, njegovo izjemnost ter stanje predmeta, k večji vrednosti predmeta pa prispeva tudi znanstvena obdelava oziroma objava. Vrednost predmetov *umetnostne zbirke* se določa predvsem glede na originalnost, kakovost likovnega dela v umetniškem in tehničnem oziru, avtorstvo, tematiko, redkost tehnike, starost, stanje grafičnih plošč, teritorialno načelo, specifiko grafičnega odtisa, prisotnost vodnih znakov v papirju, opremljenost lista s podatki, stanje ohranjenosti in podobno. Vrednost predmetov *numizmatične zbirke* se določa pretežno na trgu, pomembno je sledenje raznim avkcijam, zato pristojni kabinet pripravlja čim bolj popolne zbirke prodajnih katalogov v tiskani in spletni obliki. Vrednost predmetov v *zbirki oddelka za zgodovino in uporabne umetnosti* se določa predvsem glede na časovni in prostorski okvir, kakovost izdelave, formo in material ter povezanost z znanimi izdelovalci, naročniki in uporabniki. Muzejsko gradivo je muzej na dan 31. 12. 2020 izkazoval v glavni knjigi in v registru osnovnih sredstev v vrednosti 8.789.052 EUR ter v inventarnih knjigah v vrednosti 28.494.510 EUR.

Tehniški muzej Slovenije ima muzejsko gradivo s področja tehnične dediščine organizirano v zbirki, ki je po podatkih inventarne knjige na dan 31. 12. 2020 obsegala 7.634 inventariziranih muzejskih predmetov¹⁶. V skladu z zbiralno politiko¹⁷ v zbirke muzeja sodijo predmeti tehniške dediščine, ki so proizvod slovenskega znanja in slovenske ustvarjalnosti, ki so jih izdelali, zasnovali ali načrtovali Slovenci, ki so živeli in delovali v tujini, predmeti, ki so bili izdelani v tujini, a so odločilno vplivali na življenje ali navade Slovencev, predmeti, ki so pomembni z zgodovinskega, etnološkega ali sociološkega stališča in ki pomenijo pomembno tehnološko izboljšavo v svetovnem merilu ali so po kakršnem koli drugem merilu edinstveni in jih je mogoče označiti kot svetovno tehniško dediščino. Muzej je evidenco o odkupih vzpostavil na podlagi računov in pogodb o odkupu, evidenco podarjenega muzejskega gradiva pa na podlagi darilnih pogodb. Pri vrednotenju muzejskega gradiva je muzej upošteval smernice¹⁸, po katerih se muzejski predmeti delijo v 4 skupine, in sicer: odkupljeni predmeti, predmeti neprecenljive zgodovinske vrednosti, drugi predmeti (gre za večino) ter predmeti, ki niso spomeniki, se ne inventarizirajo in ostanejo na stopnji akcesije, inventarizirajo se lahko kasneje, če se izkaže, da imajo lastnosti dediščine. Pri odkupljenih predmetih se za vrednotenje uporabi cena, ki jo je zanje plačal muzej. Za opredelitev vrednosti predmetov neprecenljive

¹⁶ Podatki so iz digitalne inventarne knjige Kronos, ki vključuje le digitalizirane in inventarizirane predmete od leta 2002 dalje, revizija fonda in dokumentiranje za nazaj pa še nista končana.

¹⁷ Opredeljeno v Strateškem načrtu javnega zavoda Tehniški muzej Slovenije za obdobje 2020–2024 z dne 22. 1. 2020.

¹⁸ Gre za predlog dokumenta, ki še ni bil sprejet, obstaja le v obliki zabeležke z dne 9. 12. 2014, kot povzetek po osnutku navodil za vrednotenje muzejskih predmetov iz Narodnega muzeja Slovenije.

zgodovinske vrednosti so določeni nekateri kriteriji glede na poslanstvo muzeja: pomembnost s stališča slovenske tehniške kulture, nezamenljivost, redkost in ohranjenost, pri določitvi vrednosti nad 50.000 EUR mora kustos predložiti pisno utemeljitev, o upravičenosti ocene pa odloča komisija. Pri drugih predmetih se lahko upošteva primerjava z odkupljenimi predmeti, s ceno na trgu (na primer v starinarnicah, zasebnih zbirkah), z avkcijskimi katalogi, internetno prodajo, ali pa posvet s kolegi ter pomoč komisije. Muzejsko gradivo je Tehniški muzej Slovenije na dan 31. 12. 2020 izkazoval v glavni knjigi v znesku 3.722.712 EUR, v registru osnovnih sredstev v znesku 3.730.642 EUR in v inventarni knjigi v znesku 3.448.471 EUR.

Tabela 2 Enote muzejskega gradiva, primerjava po muzejih na dan 31. 12. 2020

Muzej	Število dokumentiranih enot	Število nedokumentiranih enot	Skupaj	Število podarjenih enot v skupnem številu enot
(1)	(2)	(3)	(4)=(2)+(3)	(5)
Muzej krščanstva na Slovenskem	11.827	/	11.827	10.237
Muzej za arhitekturo in oblikovanje	40.669	72.301	112.970	105.335
Narodni muzej Slovenije	286.058	35.422	321.480	72.308
Tehniški muzej Slovenije ¹⁹	7.634	2.019	9.653	4.624

Vir: podatki muzejev.

V skladu z 91. členom ZVKD-1 državni muzeji kot državno javno službo med drugim opravljajo tudi naloge, povezane z vrednotenjem premične in nesnovne dediščine. V skladu s 6. členom Pravilnika o vodenju inventarne knjige med obvezne sestavine inventarne knjige sodi tudi vrednost posameznega muzejskega predmeta. Med revidiranimi muzeji je v letu 2020 le Muzej krščanstva na Slovenskem vrednotenje muzejskega gradiva izvajal na podlagi veljavnega notranjega akta. Preostali 3 muzeji so sicer tudi razpolagali z določenimi usmeritvami in okviri, niso pa imeli formalno določenega postopka vrednotenja gradiva in podlag za njegovo izvajanje²⁰. Ob dejstvu, da formalni postopki oziroma metodologija glede vrednotenja muzejskih predmetov na ravni države ne obstaja, vrednotenje navadno opravijo kustosi, po lastni (strokovni) presoji, pri tem pa je pogosto vrednost težko realno oceniti, saj za večino muzealij trg ne obstaja.

Premična kulturna dediščina se v poslovnih knjigah vodi med opredmetenimi osnovnimi sredstvi. V skladu s predpisi, ki urejajo računovodenje, se nabavne vrednosti opredmetenih osnovnih sredstev določijo na podlagi verodostojnih knjigovodskih listin, ki so podlaga za evidentiranje, če z njimi proračunski uporabnik ne razpolaga, pa mora vrednosti opredmetenih osnovnih sredstev v skladu s 7. členom Pravilnika o razčlenjevanju in merjenju prihodkov in odhodkov pravnih oseb javnega prava²¹ ovrednotiti. Navedeni člen določa, da se nabavna vrednost brezplačno pridobljenih

¹⁹ Muzej ločeno izkazuje tudi lovsko zbirko (skupaj 2.050 enot, od tega je 956 dokumentiranih) ter ribiško zbirko (ki po oceni vsebuje okrog 1.700 enot), pri obeh zbirkah lastništvo med muzejem ter Slovenskim lovskim muzejem in Ribiško zvezo Slovenije še ni urejeno.

²⁰ Direktorica Tehniškega muzeja je Pravilnik o vrednotenju muzejskih predmetov v Tehniškem muzeju Slovenije sprejela 17. 6. 2022.

²¹ Uradni list RS, št. 134/03, 34/04, 13/05, 114/06-ZUE, 138/06, 120/07, 112/09, 58/10, 97/12, 100/15, 75/17 in 82/18.

opredmetenih osnovnih sredstev ter opredmetenih osnovnih sredstev, za katere ne obstaja dokumentacija o stroških pridobitve ali je takšna dokumentacija nepopolna, določi z ocenitvijo, pri čemer se upoštevajo razpoložljivi podatki o tržnih cenah, lahko pa tudi knjigovodski podatki primerljivih ali podobnih sredstev, ki so v lasti ustanovitelja uporabnika enotnega kontnega načrta. Pravilnik določa tudi, da se do pridobitve ocenjene vrednosti opredmetenih osnovnih sredstev sredstva evidentirajo po nabavni vrednosti 1 EUR, vendar le za dobo enega leta, kar pa je relativno kratka doba in za muzeje zato ne predstavlja rešitve vprašanja vrednotenja tovrstnega muzejskega gradiva.

Tabela 3 Izkazovanje vrednosti muzejskih predmetov v različnih evidencah muzejev

Muzej	v EUR		
	Vrednost muzejskih predmetov v glavni knjigi	Vrednost muzejskih predmetov v registru osnovnih sredstev	Vrednost muzejskih predmetov v inventarni knjigi
Muzej krščanstva na Slovenskem	564.057	564.057	564.057
Muzej za arhitekturo in oblikovanje	397.647	376.665	1.915.802
Narodni muzej Slovenije	8.789.052	8.789.052	28.494.510
Tehniški muzej Slovenije	3.722.712	3.730.642	3.448.471

Vir: podatki muzejev.

Posledica različnih pristopov k vrednotenju muzejskega gradiva so precejšnje razlike med muzeji pri izkazovanju vrednosti muzejskih predmetov v različnih evidencah. Kot je razvidno iz podatkov, ki jih prikazuje Tabela 3, je bila vrednost muzejskih predmetov v vseh 3 evidencah enaka le pri Muzeju krščanstva na Slovenskem. 2 muzeja sta v računovodskih evidencah, torej v glavni knjigi in registru osnovnih sredstev, izkazala precej nižjo vrednost muzejskih predmetov, in sicer Muzej za arhitekturo in oblikovanje 21 % in Narodni muzej Slovenije 31 % vrednosti iz inventarne knjige. Tako smo ugotovili na primer, da Muzej za arhitekturo in oblikovanje v poslovne knjige ni vključil 1.131 enot muzejskega gradiva, pri katerem je v inventarni knjigi kot način pridobitve naveden nakup oziroma odkup (kar naj bi sicer pomenilo, da muzej razpolaga tudi z dokumenti, ki izkazujejo nabavno vrednost muzejskega gradiva, torej z ustrezno podlago za izkazovanje vrednosti v poslovnih knjigah), največja vrednost pa se nanaša na predmet, ki ga muzej v inventarni knjigi izkazuje v muzejski vrednosti 100.000 EUR (gre pa za 1 od 6 znanih ohranjenih primerov puharotipij na svetu, ki ga je muzej s sredstvi Ministrstva za kulturo v letu 2010 odkupil od zasebnika za 4.000 EUR). Narodni muzej Slovenije je ob koncu leta 2020 na novo uskladal le vrednost numizmatične zbirke, in sicer je povečal nabavno vrednost te zbirke v poslovnih knjigah, vrednosti muzejskega gradiva iz ostalih inventarnih knjig ob koncu leta 2020 kljub drugačnim usmeritvam, ki izhajajo iz že omenjenega navodila o vrednotenju muzejskih predmetov²², pa ni na novo usklajeval z vrednostjo muzejskega gradiva v poslovnih knjigah. Pri preveritvi podatkov po posameznih zbirkah smo ugotovili, da so bile v arheološki zbirki najvišje vrednosti 1.000.000 EUR oziroma 2.000.000 EUR določene 3 muzejskim predmetom, ki sodijo med predmete izjemnega pomena, pridobljeni pa so bili z arheološkim

²² Ki formalno sicer ni bilo sprejeto.

izkopavanjem²³, ob gradbenih delih²⁴ ter z nakupom²⁵. Muzej je za 65 % enot te zbirke določil vrednosti od 1 EUR do 1.000 EUR na enoto, 20 % pa vrednosti v inventarni knjigi še ni določil. V numizmatični zbirki je bila najvišja vrednost 45.902 EUR določena novcu, ki ga je muzej leta 2007 odkupil od fizične osebe kot del zakladne najdbe iz leta 1956. Ostale 3 najvišje ocenjene vrednosti (15.000 EUR) so bile določene medaljam, ki jih je za zbirko odkupil predhodnik muzeja, za 90 % enot te zbirke je muzej določil vrednosti od 1 EUR do 1.000 EUR na enoto. V umetnostni zbirki je bila najvišja ocenjena vrednost 10.000 EUR določena 7 enotam²⁶, ki jih je muzej pridobil z odkupi leta 1991, za 79 % enot te zbirke je muzej določil vrednosti od 2 EUR do 1.000 EUR na enoto, medtem ko 14 % vrednosti v inventarni knjigi še ni določil. V zbirki zgodovine in uporabne umetnosti sta najvišje ocenjeni slike v vrednosti 90.000 EUR²⁷ in 80.000 EUR²⁸, ki sta bili muzeju podarjeni leta 1998 oziroma 1994, za 56 % enot te zbirke je muzej določil vrednosti od 1 EUR do 1.000 EUR na enoto, medtem ko 43 % vrednosti v inventarni knjigi še ni določil. Tehniški muzej Slovenije pa je edini od revidiranih muzejev, ki je v glavni knjigi in v registru osnovnih sredstev izkazal večjo vrednost muzejskih predmetov kot v inventarni knjigi, saj je v poslovnih knjigah poleg vrednosti inventariziranih muzejskih predmetov izkazal tudi vrednost muzejskih predmetov v akcesiji.

Vrednosti muzejskih predmetov, ki jih muzeji izkazujejo v inventarnih knjigah, so lahko bistveno višje od vrednosti v poslovnih knjigah. Glede na to, da postopki oziroma metodologija glede vrednotenja muzejskih predmetov niso predpisani, je praksa muzejev pri določanju muzejske vrednosti različna, navadno pa vrednotenje opravijo kustosi. Pri tem pa se postavlja tudi vprašanje, čemu je vrednost muzejskih predmetov v inventarni knjigi sploh namenjena.

V poslovnih knjigah se premična kulturna dediščina vodi med opredmetenimi osnovnimi sredstvi in v skladu s predpisi, ki urejajo računovodenje neopredmetenih sredstev in opredmetenih osnovnih sredstev nasploh. Ugotovili smo, da iz relevantnih predpisov ne izhaja neposredna povezava med vrednostjo muzejskih predmetov iz inventarne knjige ter računovodsko vrednostjo v poslovnih knjigah muzeja. Tudi pri pregledu in analizi posameznih postavk inventarne knjige in primerjavi s poslovnimi knjigami smo ugotovili, da vrednost muzejskih predmetov v inventarni knjigi ni bila enaka računovodski vrednosti v poslovnih knjigah in da neposredne povezave med inventarno knjigo in poslovnimi knjigami glede vrednotenja muzejskih predmetov ni bilo. Odgovor na vprašanje, katera vrednost muzejskih predmetov je prava, torej ni enoznačen in je po našem mnenju odvisen predvsem od tega, čemu je določitev vrednosti namenjena. Če izhajamo iz predpostavke, da je glavni razlog za določanje vrednosti muzejskih predmetov zahteva, da se ugotovi vrednost premoženja, bi moral biti cilj države kot ustanoviteljice muzejev zagotoviti čim bolj realne podatke o dejanski vrednosti

²³ Koščen artefakt, zaradi izjemnosti ovrednoten na 2.000.000 EUR, je bil najden leta 1998 z arheološkim izkopavanjem (arheološki park Divje babe). Kot najstarejše glasbilo v mednarodnem evropskem in svetovnem merilu predstavlja najpomembnejši artefakt z vidika razumevanja evolucije človeka z ozemlja Slovenije.

²⁴ Bronasti pozlačeni emonski kip, zaradi izjemnosti ovrednoten na 1.000.000 EUR, je bil najden ob gradnji stavbe Kazine leta 1836. Predstavlja edinstven primer ohranjenega nagrobnega stebrnega spomenika s celopostavnim kipom na vrhu, ki je bil posvečen osebi, ki ni pripadala cesarski družini.

²⁵ Situlo iz Vač, ovrednoteno na 1.000.000 EUR, je leta 1882 odkupil Deželni muzej za Kranjsko in je bila prvi spomenik situlske umetnosti iz starejše železne dobe, najden v Sloveniji. Po skoraj 140 letih od odkritja in več kot 50 naknadno odkritih predmetov s figuralnim okrasjem pri nas je še vedno najbolj ohranjen predmet s to specifično železnodobno pripovedjo, predvsem pa je še vedno tisti z daleč najbolj kompleksno naracijo.

²⁶ Heliogravure iz zbirke risb in grafik.

²⁷ Slika Riharda Jakopiča Križanke (svež sneg).

²⁸ Slika Matije Jame Breze iz Laksenburga.

premoženja, ki se nahaja v muzejih. Podobne dileme se zastavljajo tudi glede vprašanja, katera vrednost muzejskih predmetov naj služi za določitev zavarovalne vrednosti za primer poškodovanja, uničenja in kraje predmetov muzejske vrednosti (v muzeju ali na primer med prevozom na razstave v druge kraje). Dilema glede določitve in namena muzejske vrednosti v inventarnih knjigah in vrednosti muzejskih predmetov v poslovnih knjigah je zlasti izrazita pri enotah izrednega pomena, kjer je pri oceni muzejske vrednosti upravičeno prevladujoč pomen kulturne dediščine, kar pa v zvezi z zavarovanjem lahko povzroči, da so stroški zavarovalnih premij visoki in lahko tudi bistveno presežejo finančne zmožnosti muzeja. Tudi v teh primerih bi bilo zato nujno posredovanje ustanovitelja v smislu določitve načina zagotovitve primerne zavarovalnega kritja za muzejske predmete.

Na Ministrstvo za kulturo smo zato naslovili nekaj vprašanj o konkretnih aktivnostih na področjih, ki po našem mnenju terjajo čim bolj poenoten pristop: zanimalo nas je, ali je ministrstvo v preteklosti že pripravilo kakršenkoli dokument (smernice, strokovne usmeritve, navodila) in ga tudi posredovalo muzejem, tako glede vrednotenja muzejskih predmetov kot tudi glede izkazovanja vrednosti muzejskih predmetov v različnih evidencah, ki jih morajo muzeji voditi (zlasti gre za inventarno knjigo ter poslovne knjige). Poleg tega nas je zanimalo tudi, ali je ministrstvo muzejem kdaj posredovalo usmeritve glede vrednotenja muzejskih predmetov in zbirk za namene različnih (komercialnih) zavarovanj, tako v smislu klasičnega premoženjskega zavarovanja kot tudi v primeru transfera muzejskega predmeta na drugo lokacijo, ter kakšno je stališče ministrstva glede vprašanja, kako zagotoviti, da je kritje za zavarovanje muzealij primerno. Glede na to, da na navedena vprašanja nismo prejeli nobenega odziva, obstaja tveganje, da se Ministrstvo za kulturo s problematiko vrednotenja muzejskih predmetov in izkazovanjem vrednosti tovrstnega premoženja države v poslovnih knjigah še ni ukvarjalo in da se problema morda niti ne zaveda.

3. Zaključek

Računsko sodišče je izvedlo prečno revizijo pravilnosti dela poslovanja, ki se nanaša na ravnanje s stvarnim premoženjem v letu 2020 v Muzeju za arhitekturo in oblikovanje, Muzeju krščanstva na Slovenskem, Narodnem muzeju Slovenije in Tehniškem muzeju Slovenije. Muzeju krščanstva na Slovenskem je izreklo pozitivno mnenje, preostalem 3 muzejem pa mnenje s pridržkom. Od revidiranih muzejev je zahtevalo predložitev odzivnih poročil, v katerih morajo izkazati popravljalne ukrepe za odpravo ugotovljenih nepravilnosti, ki jih niso odpravili med izvajanjem revizije, oziroma jim podalo priporočila.

Računsko sodišče je ugotovilo nepravilnosti na vseh proučevanih področjih poslovanja muzejev, ki se dotikajo ravnanja s stvarnim premoženjem. Muzeji niso poskrbeli za urejeno zemljiškoknjižno stanje nepremičnin in niso zagotovili učinkovite rabe premoženja, s katerim so upravljali, muzejskega gradiva in knjižnega gradiva niso popisali in stanja sredstev niso uskladili z dejanskim stanjem, ugotovljenim s popisom, niso obračunali popravka vrednosti in v poslovnih knjigah na dan 31. 12. 2020 niso izkazali vseh enot muzejskega in knjižničnega gradiva, uporabili so nepravilne amortizacijske stopnje in amortizacijo obračunali tudi od opredmetenih osnovnih sredstev, za katera se ne obračunava, glavna knjiga in knjiga opredmetenih osnovnih sredstev nista bili usklajeni, muzejskega gradiva niso imeli v celoti dokumentiranega, material in storitve pa so nabavljali v nasprotju s predpisi in pogodbami.

Kljub temu da glede ravnanja s stvarnim premoženjem, ki ga je muzejem v upravljanje predal ustanovitelj, lahko zaključimo, da ravnanje muzejev le v posameznih primerih ni bilo dovolj skrbno, pa moramo kot sistemski problem izpostaviti predvsem pomanjkljivo dokumentiranje muzejskega gradiva ter neusklajen pristop muzejev pri vrednotenju muzejskega gradiva. Zahteva po neposredni povezavi med vrednostjo muzejskih predmetov v inventarni knjigi ter računovodsko vrednostjo v poslovnih knjigah muzeja iz relevantnih predpisov ne izhaja, od Ministrstva za kulturo pa nismo dobili odgovorov na zastavljena vprašanja, na podlagi katerih bi bilo mogoče ugotoviti, kakšno je stališče ministrstva glede opisane problematike. Trenutna praksa muzejev glede vrednotenja muzejskih predmetov je raznolika, enotna metodologija na tem področju pa ne obstaja. Ob predpostavki, da je glavni razlog za določanje vrednosti muzejskih predmetov težnja, da se ugotovi realna vrednost tega premoženja, bi moral biti cilj države kot ustanoviteljice muzejev zagotoviti čim bolj realne podatke o dejanski vrednosti premoženja, ki se nahaja v muzejih, kar pa bo mogoče le na podlagi enotnega pristopa k vrednotenju muzejskih predmetov. Pri vzpostavitvi enotnih izhodišč, postopkov in ustrezne metodologije je nujna aktivna vloga Ministrstva za kulturo.

Jana Ahčin,
generalna državna revizorka

Vročiti:

1. Državnemu zboru Republike Slovenije, navadno elektronsko;
2. Ministrstvu za kulturo, navadno elektronsko;
3. Muzeju za arhitekturo in oblikovanje, priporočeno;
4. Muzeju krščanstva na Slovenskem, priporočeno;
5. Narodnemu muzeju Slovenije, priporočeno;
6. Tehniškemu muzeju Slovenije, priporočeno.

*Bdimo nad potmi
javnega denarja*

Računsko sodišče Republike Slovenije
The Court of Audit of the Republic of Slovenia
Slovenska cesta 50, 1000 Ljubljana, Slovenija
tel.: +386 (0) 1 478 58 00
sloaud@rs-rs.si
www.rs-rs.si